

- б) вчинені бригадою (коли конкретні винні особи не встановлені);
в) вчинені посадовими особами роботодавця.

Залежно від суб'єктивної сторони виділяються порушення, які були вчинені:

- а) умисно;
б) з неосторожності.

Правопорушення і юридична відповідальність взаємозалежні. Правопорушення, як певний юридичний факт, породжує юридичну відповідальність, виступає її підставою. Вид юридичної відповідальності залежить від характеру правопорушення, ступеня його суспільної небезпеки і шкідливості. Тому за порушення умов договору може наставати матеріальна, дисциплінарна, адміністративна або кримінальна відповідальність. При цьому важливо підкреслити, що договір про матеріальну відповідальність передбачає тільки один вид відповідальності – матеріальну, яка є основним наслідком порушення договору. Інші види відповідальності виходять за межі договору, хоча і пов'язані з порушенням його умов.

Курман Т.В.,

НЮАУ ім. Ярослава Мудрого,

к. ю. н., кафедра аграрного права, асистент

СІЛЬСЬКИЙ РОЗВИТОК ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ: ПИТАННЯ ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ

Розбудова в Україні ринкової економіки з притаманною їй різноманітністю форм господарювання неможлива без належного функціонування аграрного сектора виробництва, який є однією з найважливіших галузей економіки. Пріоритетність розвитку сільського господарства й соціальної сфери села зумовлюється винятковою значущістю й незамінністю виробленої ним продукції в життєдіяльності людини й суспільства, потребою відродження селянства як господаря землі, носія національної культури. Проте за сучасних соціально-економічних умов для успішного функціонування цієї галузі необхідна державна підтримка аграрних товаровиробників. Вона є однією з

найважливіших умов розвитку аграрного сектора поряд з існуванням різних форм власності й господарювання, інвестиційною привабливістю, розвитком інфраструктури аграрного ринку, розробкою науково й економічно обґрунтованої стратегії і тактики розвитку галузі. При цьому пріоритетним напрямком державної підтримки має стати саме сільський розвиток або соціальна сфера села. По-перше, без забезпечення стабільного соціального розвитку села та відродження селянства як прошарку суспільства ефективне функціонування сільського господарства як галузі економіки України є неможливим. Подальше ігнорування проблем сільського розвитку та деградація соціально-трудова сфери села ставитимуть під загрозу вітчизняне сільськогосподарське виробництво і, як наслідок, продовольчу безпеку держави. Сутність сучасної аграрної політики держави має полягати не тільки у зміцненні аграрного виробництва, забезпеченні розширеного відтворення продукції рослинництва й тваринництва, а й у проведенні широкої системи соціальних заходів на селі.

Державна соціальна політика на селі як складова аграрної політики має спрямовуватися на формування повноцінного життєвого середовища, забезпечення економічних і соціальних інтересів сільського населення, комплексний розвиток сільських територій, розвиток об'єктів соціальної інфраструктури, сучасних систем зв'язку, транспортного сполучення, житлово-комунального та водного господарства, шляхового будівництва.

По-друге, виходячи з необхідності виконання взятих Україною зобов'язань в рамках СОТ, враховуючи наміри щодо вступу до ЄС та положення Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18 березня 2004р., внутрішня пряма підтримка сільськогосподарського виробництва має скорочуватися, проте це не стосується підтримки соціального розвитку села або сільського розвитку, оскільки акценти перенеситимуться на соціальні й екологічні заходи. У практичному контексті це має реалізовуватися через комплексну, масштабну програму соціального розвитку сільської місцевості з відповідним розвитком матеріальної та інтелектуальної інфраструктури на селі. У Європейському Союзі,

наприклад, розвиток сільських районів розглядається сьогодні у нерозривній єдності з вирішенням екологічних проблем та забезпеченням рівних можливостей для міського та сільського населення. Отже, з метою прискорення процесу адаптації національного законодавства у сфері регулювання соціального розвитку села до законодавства ЄС слід на законодавчому рівні закріпити пріоритетність сільського розвитку як напрямку державної підтримки.

На сьогодні аграрне законодавство у цій сфері характеризується наявністю значної кількості законодавчих актів, які визначають основні засади державно-правового стимулювання аграрного сектора економіки й соціального розвитку села, серед яких Закони України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві» від 17 жовтня 1990 р., «Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001-2004 рр.» від 17 січня 2001р., «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24 червня 2004 р., «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» від 18 жовтня 2005 р. Цей законодавчий блок закріплює концептуальні засади державно-правового стимулювання аграрного виробництва, але в ньому бракує чіткого понятійного апарату, механізму реалізації правових норм, до того ж їм притаманна декларативність. Одним з основних недоліків є відсутність легального визначення категорії «державна підтримка». Однак, хоча опрацювання того чи іншого правового явища і закріплення в законодавстві його універсального змістовного поняття є досить складним завданням, все ж таки від його вирішення багато в чому залежатиме ефективність правового регулювання тих чи інших суспільних відносин. Тому вважаємо за необхідне доповнити ст. 2 вказаного Закону визначенням цього правового поняття. Вбачається, що державну підтримку сільського господарства слід визначити як напрямок державно-правового регулювання аграрного сектора економіки України, який охоплює собою комплекс засобів державно-економічного сприяння розвитку сільського господарства шляхом створення належної нормативно-правової бази, а також застосування фінансово-кредитних (у тому числі датування),

страхових, інвестиційних засобів, забезпечення сприятливого податкового клімату, налагодження організаційно-правових форм реалізації сільськогосподарської продукції на засадах ринкових економічних відносин та сприяння соціальному розвитку села (сільському розвитку). Остання позиція є важливою тому що йдеться про державну підтримку сільського господарства в цілому, а не тільки аграрного виробництва. Окрім того, розв'язання соціальних проблем сільського населення (низька заробітна плата, безробіття, занепад соціальної інфраструктури, поглиблення демографічної кризи, відмирання села тощо) й забезпечення комплексного і сталого розвитку сільських територій сприятиме як розвитку аграрного виробництва зокрема, так і аграрного сектора економіки України в цілому.

М.О. Пархоменко

здобувачка при кафедрі екологічного права

НЮАУ ім. Ярослава Мудрого

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИМОГ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЗЕМЕЛЬ ПРОМИСЛОВОСТІ

1. Із прийняттям Основного Закону України категорія “екологічна небезпека” отримувє конституційне закріплення (ст. 16). Її забезпечення й захист (ст. 17) віднесено до обов'язків і найважливіших функцій держави; це справа всього українського народу. Поряд з людиною, її життям і здоров'ям, честю й гідністю, недоторканністю безпека проголошується й визнається найвищою соціальною цінністю (ст. 3).

Вимоги до забезпечення екологічної безпеки ґрунтуються на базових конституційних положеннях, що містяться у статтях 13, 14, 50 і 66. На конституційному рівні визначаються основоположні засади забезпечення вимог екологічної безпеки: (а) втілення в життя загальнодержавних програм охорони довкілля; (б) запровадження протягом 2-х днів з моменту затвердження Президентом України указів про проголошення окремих місцевостей зонами надзвичайної екологічної ситуації (що віднесено до